

Múzeumi, Műemléki és Honismereti Hónap, '76

Honismereti hónap is volt!

A „Múzeumi és Műemléki Hónap” tulajdonképpen a minden év októberében megrendezésre kerülő különböző múzeumi és műemléki témakörrel foglalkozó rendezvénysorozat gyűjtőneve. Ez a fogalom még egy jelzővel bővül; először Szolnok megyében hirdették meg így: *Múzeumi, Műemléki és Honismereti Hónap*. Ma már az ország lakosságának jelentékeny része — fiatalok, idősebbek egyaránt — valamilyen bekapcsolódott a Hazafias Népfront patronálta honismereti mozgalomba.

Egy beszélgetésünk alkalmával *dr. Dankó Imre*, a néprajztudományok kandidátusa, a Hajdú-Bihar megyei múzeumok igazgatója örömmel beszélt arról, hogy mintegy másfél évtizeddel ezelőtt — mint a gyulai Erkel Ferenc Múzeum igazgatója — ő kezdeményezte a Múzeumi Hónapot. A cél az, hogy minden év októberében, a Múzeumi Hónap keretében elsősorban *közművelődési tevékenységüket állítsák előtérbe a múzeumok*. A vidéki múzeumok tanácsi hatáskörbe való átvétele meglehetősen szétérté az egységes múzeumi szemléletet: előfordult, hogy egyes múzeumok a legközelebbi, szomszédos múzeumok munkáját sem ismerték.

— Ezért tartottuk fontosnak, hogy a Múzeumi Hónapban egy-egy múzeum munkáját is tanulmányozzuk, tapasztalatcserere menjünk hozzájuk. 1975-ben *dr. Kaposvári Gyula* megyei múzeumigazgató vezette szolnoki Damjanich Múzeum munkásságával ismerkedtünk meg alaposabban, 1976-ban pedig a *dr. Németh Péter* megyei múzeumigazgató által irányított nyíregyházi Jósa András Múzeumba látogattunk tapasztalatcserere. De felkerestünk Szabolcs-Szatmár megyében több helyi múzeumot is, így Vásárosnaményben a Beregi Múzeumot, Vaján a Vay Ádám Múzeumot, Mátészalkán a Szatmári Múzeumot, Kisvárdán a Helytörténeti Múzeumot. Ugyanakkor a Szabolcs-Szatmár megyei múzeológusok is eljöttek hozzánk tapasztalatcserere. A debreceni Déry Múzeumban tett látogatáson kívül felkerestek több vidéki emlékmúzeumot és helytörténeti múzeumot a megyében, így Álmosdon a Kölcsey-kúriát, Berettyóújfalun a Bihari Múzeumot, Nagykerekiben a Bocskai várkastélyt. Egymás munkájának megismerése sok tekintetben nemcsak tudományos értékű volt, hanem közművelődési haszonnal is járt.

— Arra törekszünk — mondotta a megyei múzeumigazgató, — hogy a *múzeumok nyújtotta művelődési lehetőségekből senki ne maradjon ki*. Központi feladatnak tekintjük: hogyan juthatunk minél közelebb ehhez a célhoz. Ebben különösen *hatékony segítséggel találoztunk a pedagógusok részéről*. Az iskolások amúgy is érdeklődést tanúsítanak.

Itt említjük meg — bár nem a múzeumi hónap eseményeihez tartozott, hanem november végén rendezték meg —, hogy a múzeumok és az iskolák kapcsolatáról, az oktatás, nevelőmunkában való szorosabb együttműködésről *Szolnokon háromnapos országos tanácskozást és „módszervásárt” tartottak*. E tanácskozáson olyan témák szerepeltek, mint a helytörténeti kutatások eredményeinek beépítése az iskolai tananyagba, a néprajz felhasználása a magyar irodalom tanításához. Foglalkoztak továbbá az oktatási intézmények és az irodalmi múzeológia, a tanyai kollégiumok és a múzeumpedagógia problémáival, az általános iskolások számára meghirdetett múzeumi pályázatok tapasztalataival. Az országos tanácskozás alkalmával a Szolnoki Galériában „ötletvásár” kezdődött: 23 múzeum mutatta be azokat a szemléltető eszközöket, amelyekkel az iskolai tananyagok alaposabb elsajátítását segítik. Az ötletvásár keretében került sor az 1976. évi „tanító múzeum” pályázat eredményének kihirdetésére.

A múzeumlátogatók másik nagy csoportját az ipari munkásság alkotja, főleg a *szocialista brigádok bekapcsolódásával*. A szocialista brigádokkal a múzeológusok ugyanúgy foglalkoztak, mint a diákokkal. Ebben a munkában a Déri Múzeum munkatársai különösen szép eredményeket értek el. Így *Fodor Péter*, aki a megyei művelődési házból jött át a múzeum szolgálatába, *Sz. Kürti Katalin* művészettörténész képzőművészeti kérdésekkel foglalkozva előadásokat, vitákat, vetélkedőket szervezett. Nagy volt a helytörténeti jellegű érdeklődés is Hajdú-Bihar megyében a Múzeumi Hónapban. Javában folyik az üzemtörténeti emlékek gyűjtése, minden nagyobb üzem igyekszik összegyűjteni a saját történetére vonatkozó anyagokat. A termelőszövetkezetek tagságából adódó új múzeumlátogatókat sajátos módon különösen az ásatások érdeklik, a régmúlt korok életmódja, de erősen foglalkoztatják a mai kor társadalmi problémái is, a különböző technológiai kérdések, egyszóval a történelmiség tudatosítása.

— Alapvető feladatként hárult a múzeumokra az általuk istápolt legkülönfélébb *honismereti munkaközösségek munkájának segítése*. Ezek nagy változatosságban működnek. Ide tartoznak az iskolák honismereti szakkörrei, valamint a felnőttekből álló honismereti munkaközösségek. Debrecenben városi honismereti és helytörténeti bizottság, valamint a Hazafias Népfront megyei Honismereti Bizottsága egészségesen hangolja össze a honismereti munkaközösségek tevékenységét. *Dr. Szendrey István*, a Kossuth Lajos Tudományegyetem történelem professzora, *dr. Gazdag István*, a Hajdú megyei Levéltár igazgatója, *dr. Sági Lajos* főmérnök, Debrecen város építészeti főosztályának ny. vezetője *szorosán együttműködve segítik* a honismereti tevékenységet. A megyei honismereti bizottság minden évben gondosan előkészíti a múzeumi hónap eseményeit. A Déri Múzeum-barátok köre ugyancsak jelentős hálózatot szervezett a múzeumlátogatásokra. Ez a múzeubaráti kör adja ki az évenként többször megjelenő *Múzeumi Kurír* című tájékoztató folyóiratot, amelyből eddig húsz szám jelent meg.

Természetesen egy cikk keretében még vázlatosan sem adhatunk teljességre törekvő képet arról a szerteágazó tevékenységről, ahogyan a honismereti szakkörök és munkaközösségek bekapcsolódtak a Múzeumi Hónap eseményeibe. De néhányat megemlítnék, például Szolnok megyéből.

Jászberényben október 10-én a Szolnok megyei honismereti szakkörvezetők tanácskoztak feladataikról, majd 24-én a megye ifjúsági klubvezetői cserélték ki tapasztalataikat a honismereti munkáról. A Jász Múzeumban 5-én a helyi múzeubaráti kör ülésezett. 9-én a szocialista brigádok napját rendezték meg. Tiszafüreden 30-án járási honismereti vetélkedőt rendeztek. A megye több nagyközségében, városában is voltak honismereti, helytörténeti, „országjáró” vetélkedők úttörők, KISZ-fiatalok, ifjúsági klubtagok részvételével. Mezőtúron pl. a KISZ rendezett vetélkedőt a város munkásmozgalmi múltjáról, Törökszentmiklóson „Felfedeztem Budapestet” címmel vetélkedtek a tanulók az úttörőházban. Volt tényleges országjárás, megyejárás is: a jászberényi Cséte Balázs honismereti szakkör tagjai a nagykunsági Turkevére látogattak el tapasztalatcserére, s ez alkalommal a Szolnok megyei Honismereti Hónapnak a Pest megyei Múzeumi Hónappal voltak közös programjai. Kunmadarason „Járásunk népművészeti értékei” címmel tartott rendkívüli órát az általános iskolák 6. osztályos tanulóinak *dr. Fűvessy Anikó*. Tiszaderzsén „Régen és ma” fotókiállítás mutatták be a község fejlődését. Tiszaszőlősen az általános iskola honismereti szakköre rendezett kiállítást a helység lakóinak. A hónap záróaktusaként Szolnokon október 28-án hirdették ki a megyei helytörténeti és néprajzi pályázatok eredményét. A felsorolást még tovább is folytathatnánk, s a többi megyéből is bőven hozhatnánk fel példákat.

Október hónapja tehát már nemcsak múzeumi és műemléki hónap, hanem a honismereti munkaközösségek, szakkörök, a honismereti mozgalom hónapja is. Olyan, „társadalmi munkával” létrehozott rendezvénysorozat, amelyben nemcsak a múlt értékeire vetődik fény, hanem a jelen eredményeire és feladataira is, abban az értelemben, ahogyan már *Vörösmarty Mihály* megfogalmazta: „A múltat tiszteld a jelenben és tartsd a jövőnek!”

Környei Elek